

MODERN SVENSKA

Feb 20/8 73

Funderar ni på språkriktighetsproblem? Vår spalt Modern svenska be-

handlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors. Sänd in frågor till Dagboken som vidarebetordrar dem till språkvetaren.

1. En frågeställare påpekar att "de flesta av radions nyhetsuppläsare och kommentatorer brukar använda uttrycket *de europeiska gemenskaperna*" då de avser det ekonomiska block vars namn brukar förkortas till *EG* (alltså det som vi länge brukat benämna *EEC*). Frågeställaren undrar om inte namnet borde vara *den europeiska gemenskapen*. — Jag håller helt med frågeställaren. Benämningen är en försvenskning av den engelska termen *European (economic) community*. *Community* har här översatts med *gemenskap*, en kanske inte helt lyckad försvenskning (t.ex. "sammanslutning" hade tilltalat mig mer); vi får dock acceptera termen. Det rör sig om *en* helhet och namnet bör ha singularform. Jag instämmer således i insändarens uppfattning och hoppas att radiomännen ändrar sitt språkbruk till *den europeiska gemenskapen*.

2. En annan frågeställare citerar ur en radiouppläsning en passus ur "Kajsa Rutlapp" av Gustav Sandgren. Det heter där: "Som vi stod där såg vi...". Frågeställaren menar att författaren med *som* har eftersträvat en intim stil. Hon undrar emellertid om *som* också i annan stil kan användas i stället för "då" eller

"när". — Jag tror faktiskt inte att man kan beteckna *som* i denna användning som speciellt intimt. Emellertid har jag på känn att det kan finnas en tendens i vårt språkbruk i Finland att oftare använda *som* i tidsbetydelse efter ord som *bäst* och *just* (bäst som han stod där, just som han hade gått).

3. Samma frågeställare har fäst sig vid bruket av *när* i betydelsen "medan", t.ex. "när han inte hade kontanter på sig, skrev han ut en check". Är detta god svenska, frågar hon. — Man kan visserligen inte säga att det är dåligt språk, men det hör snarast till vardagligt språkbruk såsom i det nämnda exemplet, där också användningen av *nu* tillhör vardagligt språk.

4. En tredje frågeställare tar upp sammansättningar med ordet *färja* (t. ex. *färjehamn*). Han påpekar att vi i Finland alltid har sammansättningar med *färj-* (*färjhamn* etc.), medan det i rikssvensk press brukas sammansättningar med *färje-*. — Svenska akademiens ordlista, även den splitternya tionde upplagan, säger att *färje-* är "provinsiellt eller ålderdomligt". Saken är dock inte avgjord därmed. Östergrens ordbok påpekar att *färje-* ibland (i vissa sammansättningar alltså) kan vara den vanligaste formen. Detta verifieras av Sture Alléns frekvensordbok som baserar sig på tidningsspråk 1965. Där är *färje-* absolut dominerande.

Alltså: *färje-* är utan tvivel mycket vanligt i Sverige (dock heter det även där alltid *färjkarl*), men man kan inte utdöma våra ord på *färj-* som provinsiella. Jag vill dock tillägga att sammansättningar med sammansatt förled, t.ex. *ångfärja* och *bilfärja* skall ha — *e* —: *bilfärjeled*.

Formen *färje-* innehåller en rest av en gammal genitiv på — *o*, samma som t.ex. i *kyrkoherde*. Att — *e* hållet sig kvar i *färje-*, torde bero på att det är uttalslätande i t.ex. *färjeled*.

Carl-Eric Thors